

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำหลักการเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ เคมมิสและแม็กแท็กการ์ด (Kemmis and McTaggart) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) มาใช้ในการดำเนินงาน ด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

และนำกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control) ตามแนวคิด ประกอบด้วย

1. Appreciation ขั้นตอนสร้างความรู้
2. Influence ขั้นตอนการสร้างแนวทางพัฒนา
3. Control ขั้นตอนการสร้างเสริมแนวทางการปฏิบัติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล
 - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน ได้แก่
 - 1.1.1 ผู้วิจัย

1.1.2 ครู-อาจารย์ในโรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ จำนวน 6 คน ที่สมัครใจเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย

- 1) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน
- 2) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน
- 3) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ จำนวน 30 คน ที่มีปัญหาด้านการรักษาความสะอาด ด้านการแต่งกาย และการแสดงความสามารถ ซึ่งได้มาจากผลการประเมินตนเองของโรงเรียน ปีการศึกษา 2548 และผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยจำแนกเป็น

1.2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 30 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1.3.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน

1.3.2 ศึกษานิเทศก์เทศบาล จำนวน 2 คน

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้นำเอาหลักการและขั้นตอนตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ด (ฮาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537 : 3-6 ; อ้างอิงมาจาก Kemmis and McTaggart. 1994 : 169-170) เป็นกระบวนการดำเนินการศึกษาค้นคว้ามี 4 ขั้นตอนประกอบด้วยขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นสะท้อนผล (Reflection) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การวางแผน (Planning)

การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดำเนินการในขั้นวางแผนดังนี้

2.1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานและปัญหาที่มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) ประสานคณะผู้ร่วมวิจัยตามความสมัครใจ เพื่อเป็นคณะผู้ร่วมวิจัย จำนวน 6 คน

2) ประชุมบุคลากรในโรงเรียนเพื่อรับทราบแผนการวิจัยเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรในโรงเรียนในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

3) เตรียมความพร้อมด้านข้อมูล โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหา จากผลการประเมินตนเองของโรงเรียนและผลการประเมินจาก สมศ. เพื่อกำหนดจุดพัฒนา โดยการจัดประชุมผู้ร่วมวิจัย เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบในโรงเรียนที่สำคัญจำเป็นต้องแก้ไข ด้านพฤติกรรมความมีวินัยในการรักษาความสะอาดการแต่งกายและการแสดงความเคารพ ที่ครูประจำชั้นได้พบเห็นอยู่เป็นประจำทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน จากรายงานการประเมินตนเองจากการสรุปของ สมศ. ตามมาตรฐาน การศึกษาชาติ มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 นักเรียนมีวินัย ความรับผิดชอบและปฏิบัติตาม หลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา ซึ่งในปีการศึกษา 2548 ได้ร่วมกันประเมินปัญหาและต้องการ ในการพัฒนา สืบจากความต้องการที่จะพัฒนาการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัย นักเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ประชุมมีมติร่วมกัน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ในปี การศึกษา 2549 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน ซึ่งนักเรียนในชั้นดังกล่าวมีปัญหามากกว่าชั้น อื่น ถ้าพัฒนาแล้วน่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนในชั้นอื่นได้ และผู้ร่วมวิจัยร่วมกัน วิเคราะห์กรอบเนื้อหาและกรอบกลยุทธ์เพื่อพัฒนาครั้งนี้ คือ ด้านการรักษาความสะอาด การ แต่งกายและด้านการแสดงความเคารพ

4) ประชุมคณะครูทุกคน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อระดมความคิดอย่าง อิสระในการศึกษาสภาพปัจจุบันจากแหล่งข้อมูลของฝ่ายปกครองและผลประเมินของ สมศ. เลือกระเด็นปัญหาที่ต้องการพัฒนาเกี่ยวกับวินัยนักเรียนด้านการแต่งกาย ด้านการรักษาความ สะอาด และการแสดงความเคารพ วางแผนพัฒนา กำหนดวิสัยทัศน์ แผนกลยุทธ์ และภาระ งานที่ต้องการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

2.1.2 กลยุทธ์การพัฒนา ประกอบด้วยกลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ ดังนี้

1) จัดประชุมปฏิบัติการแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย (Stakeholders) โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control : AIC) เป็น กลยุทธ์ในการพัฒนาเพื่อสร้างความตระหนัก และระดมความคิดในการวางแผนการดำเนินงาน ด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั้งระบบได้แก่ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนด ยุทธศาสตร์ โครงการ/กิจกรรม และการประเมินผลซึ่งผลการประชุมปฏิบัติการ โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ได้โครงการหลักที่ใช้ในการพัฒนา จำนวน 3

โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และโครงการพ่อแม่คนที่ 2

2) การนิเทศภายใน เพื่อติดตามกำกับดูแลช่วยเหลือในระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ เพื่อควบคุมให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ประเภทเครื่องมือ มี 4 ประเภท คือ

1) แบบสังเกต จำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย

- (1) แบบสังเกตพฤติกรรมการรักษาความสะอาด
- (2) แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงความเคารพ
- (3) แบบสังเกตพฤติกรรมการแต่งกาย

2) แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

- (1) แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นต่อการจัดประชุมปฏิบัติการการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน
- (2) แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

2.3 แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

2.3.1 เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

2.3.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีลักษณะดังนี้

1) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้านการแต่งกาย เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้บันทึกพฤติกรรมการแต่งกายของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการพัฒนาเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงวินัยด้านการแต่งกายเปรียบเทียบกับสมมุติฐานก่อนดำเนินการพัฒนา

2) แบบสังเกตพฤติกรรมการรักษาความสะอาด เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้บันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตการณ์การรักษาความสะอาดของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เมื่อสิ้นสุดการพัฒนา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบด้านวินัยการรักษาความสะอาดของนักเรียนเปรียบเทียบกับพฤติกรรมก่อนการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

3) แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงความเคารพเป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้บันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตการแสดงความเคารพตามแบบมารยาทไทยด้าน

การกราบและการไหว้ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงวินัยด้านการแสดงความเคารพของนักเรียน เปรียบเทียบกับพฤติกรรมก่อนดำเนินการพัฒนา

4) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการจัดประชุมการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนของผู้เข้าประชุม เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เข้าประชุมภายหลังการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเสร็จสิ้น

5) แบบสัมภาษณ์การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็นความรู้สึกร่วมของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่มีต่อการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ

6) เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีความตระหนัก มีความรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการให้ความร่วมมือพัฒนาการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ

2.4 การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการดังนี้

1.1 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสังเกต มาทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลและแยกแบบสังเกต ในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique)

1.2 จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดตามขอบเขตการศึกษาค้นคว้า แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ดังนี้

1.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2.2 ร้อยละ (Percentage)

2. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการดังนี้

2.1 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ มาทำการตรวจสอบ ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล

2.2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้นำจัดหมวดหมู่ตามคุณลักษณะของข้อมูลและตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2.3 ทำความเข้าใจกับข้อมูล เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2.4 นำเสนอข้อมูล สรุปผลการวิจัยและการเขียนรายงาน การวิจัย โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการประชุมกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ทำให้ได้โครงการเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน 3 โครงการ คือโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และโครงการพ่อแม่คนที่ 2 ทั้ง 3 โครงการดังกล่าวสู่การปฏิบัตินั้นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้นำกลยุทธ์การนิเทศภายในคอยกำกับ ดูแล ช่วยเหลือ แนะนำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ในวงรอบที่ 1 ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแต่งกาย ด้านการรักษาความสะอาดและด้านการแสดงความเคารพ ตามวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยการใช้กลยุทธ์การประชุมกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในวงรอบที่ 1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยพบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ด้านการแต่งกาย จากจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 30 คน พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมการแต่งกายดีขึ้นอย่างน่าพอใจ ผ่านเกณฑ์ระดับ 3 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 โดยนักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายดีขึ้น ถูกต้องตามระเบียบของทางโรงเรียน ไม่ทำสีผม เจาะรูหู แต่งกายถูกกาลเทศะ แต่ยังคงพบว่ามีนักเรียนกลุ่มเป้าหมายอีกจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ที่ยังมีปัญหาไม่สามารถพัฒนาตนเองให้ถึงเกณฑ์ได้โดยเป็นนักเรียนที่ยากจน บิดามารดาแยกกันอยู่ อาศัยอยู่กับตายาย และยังมีสุขนิสัยส่วนตัวไม่ดีทั้งการรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ซึ่งจะต้องมีการดูแลแก้ไขต่อไป

2. ด้านการรักษาความสะอาด จากจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 30 คน พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านการรักษาความสะอาดดีขึ้นอย่างน่าพอใจและผ่านเกณฑ์ระดับ 3 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 โดยนักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า เครื่องเขียนแบบเรียนเรียบร้อยตามตารางเรียนทุกวัน ไม่ขีดเขียนสมุดหนังสือ โต๊ะเก้าอี้ รวมทั้งดูแลความสะอาดของผม เล็บมือ เล็บเท้า ปาก ฟัน และผิวหนังดีขึ้น นอกจากนั้นยังทิ้งขยะในที่ที่จัดให้รับผิดชอบประจำวัน และเขตพื้นที่ในบริเวณโรงเรียนดีขึ้น แต่อย่างไร

ก็ตาม พบว่า ยังมีนักเรียนกลุ่มเป้าหมายอีก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ที่ยังเป็นปัญหา ไม่สามารถพัฒนาตนเองให้ถึงเกณฑ์ได้ในระยะแรกนี้ โดยมีพฤติกรรมหลบหลีกเลี่ยงการทำหน้าที่ เวิร์ประจำวัน และมาโรงเรียนสายไม่รับผิดชอบในการทำความสะอาดเขตพื้นที่ในบริเวณ โรงเรียนที่รับผิดชอบได้

3. ด้านการแสดงความเคารพ จากจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 30 คน พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านการแสดงความเคารพ ด้วยการกราบและการไหว้ ผ่านเกณฑ์ระดับ 3 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 โดยนักเรียนรู้จักไหว้ครูและบุคคลต่างๆ ถูกต้องตามกาลเทศะและตาม โอกาสยิ่งขึ้น เช่น เมื่อครู เดินผ่านหรือเมื่อรับ-ส่งของจากครู เมื่อสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนรู้จักไหว้ผู้ปกครอง ก่อนมาโรงเรียนและเมื่อกลับถึงบ้านทุกวัน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนพูดจาไพเราะ อ่อนหวานขึ้น รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ และขออนุญาตได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามยังมีนักเรียนกลุ่มเป้าหมายอีก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ที่ไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ถึง เกณฑ์ที่น่าพอใจในระยะแรกนี้ โดยมีพฤติกรรมการไหว้ที่ไม่ถูกต้อง และไม่ต่อเนื่องใน บางครั้ง ส่วนด้านการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์และการกราบศพ นักเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ เป็นที่น่าพอใจ เช่น ทำนั่งไม่ถูกต้อง ซึ่งจะต้องมีการดูแลแก้ไขต่อไป

การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในวงรอบที่ 2

การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างของนักเรียนในวงรอบที่ 2 จากการพบปัญหา อุปสรรคดังกล่าว จึงได้นำข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการนิเทศภายใน มาคิด วิเคราะห์ โดยจัดประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยสะท้อนผลการดำเนินงานตามโครงการทั้ง 3 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โครงการ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพ และโครงการพ่อแม่คนที่ 2 ซึ่งพบว่า มีนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน ที่ไม่ สามารถพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จำแนกเป็นด้านการรักษาความ สะอาด จำนวน 6 คน ด้านการแต่งกายจำนวน 6 คน และด้านการแสดงความเคารพ จำนวน 6 คน ซึ่งทั้ง 6 คนกลุ่มเป้าหมายเป็นคนเดียวกัน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยพิจารณาเห็นว่า ควรจัดหา ทุนการศึกษา ชุดนักเรียน ชุดลูกเสือ ชุดพื้นเมือง ชุดกีฬา ถุงเท้ารองเท้ายืด เข็มขัด หมวก ผ้าพันคอ โดยขอความอนุเคราะห์ตามที่ขอทั้ง 6 คน โครงการที่ใช้ในการเสริมสร้างความมี วินัยในตนเองของนักเรียนทั้ง 3 โครงการที่มีอยู่เดิมยังมีความจำเป็นต้องใช้ต่อไปในวงรอบที่ 2 แต่เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ควรเพิ่มความเข้มข้นในการดำเนินการ โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศ ภายในคอยกำกับ ดูแล ช่วยเหลือ แนะนำอย่างใกล้ชิด มีความถี่มากขึ้น ให้นักเรียนปฏิบัติ

กิจกรรมมากขึ้นรวมถึงการรายงานผลทุกสัปดาห์ เพิ่มกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติ

นอกจากนั้น ในด้านการรักษาความสะอาด ยังได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น ไม้กวาดดัดขยะอย่างเพียงพอทั้งในห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน อย่างเป็นสัดส่วน ส่วนนักเรียนที่มีปัญหาด้านการกราบและการไหว้ก็พยายามจัด โอกาสให้ได้ปฏิบัติจริง เช่น ตัวแทนนักเรียนทำการสาธิตหน้าเสาธงหรือห้องประชุม โดยมีการสังเกต สัมภาษณ์ และกรินเทศอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการก็จะนำข้อมูลทั้งหมดมาประเมินและสรุปผลการดำเนินงานอีกครั้งหนึ่ง

ผลการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนในวงรอบที่ 2

ในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายด้านการรักษาความสะอาดและด้านการแสดงความเคารพ ในวงรอบที่ 2 ด้วยโครงการ 3 โครงการเดิมที่ใช้ในการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ได้แก่ โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการพ่อแม่คนที่ 2 นั้น ในวงรอบที่ 2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เน้นพัฒนานักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเดิม คือ มีปัญหาด้านการรักษาความสะอาด จำนวน 6 คน มีปัญหาด้านการแต่งกาย จำนวน 6 คน และมีปัญหาด้านการแสดงความเคารพ จำนวน 6 คน โดยให้มีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้นใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการรายงานการทำความสะอาดในห้องเรียน นอกห้องเรียน การตรวจสอบสุขภาพหน้าเสาธง และหน่วยงานจากโรงพยาบาล สาธารณสุขเทศบาล การเข้าร่วมในการทำกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา นอกจากนี้ยังเพิ่มกลยุทธ์การนิเทศภายในให้มีความถี่มากขึ้นอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง รวมทั้งมีการรายงานทุกสัปดาห์จากการดำเนินการดังกล่าว สรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านการแต่งกาย พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมกรณีวินัยในตนเอง ด้านการแต่งกาย มีการพัฒนาตนเองดีขึ้น โดยลำดับรู้จักกรีดเสื้อผ้า ถูงเท้า รองเท้า แต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ถูกต้องตามกาลเทศะ เป็นที่พอใจและผ่านเกณฑ์ระดับ 3 ทุกคน
2. ด้านการรักษาความสะอาด พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีพฤติกรรมด้านการรักษาความสะอาดดีขึ้นอย่างน่าพอใจ ผ่านเกณฑ์ระดับ 3 จำนวน 6 คน มีการพัฒนาตนเองดีขึ้น โดยลำดับ รู้จักทำความสะอาดร่างกาย ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำหน้าที่เวรประจำวัน รวมทั้งจัด โต๊ะเก้าอี้ เทพชะในห้องเรียน

สม่ำเสมอและสามารถแนะนำเพื่อนนักเรียนให้รักษาความสะอาดอีกด้วย รู้จักรับผิดชอบทำ ความสะอาดเขตพื้นที่ในบริเวณ โรงเรียนอย่างดี มีการรักษาต้นไม้ ใใส่ปุ๋ย และรดน้ำต้นไม้ พรวนดินอยู่เสมอ ซึ่งแสดงถึงความเอาใจใส่ดูแลอย่างจริงจัง ตลอดจนไม่ขีดเขียนตามฝาผนัง และอาคารสถานที่ต่างๆ ของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมีบรรยากาศน่าดู น่าอยู่ น่าเรียนยิ่งขึ้น

3. ด้านการแสดงความเคารพ พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน คิดเห็นร้อยละ 20 ที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมกรณีวินัยในตนเองด้านการแสดงความเคารพ สามารถพัฒนาดตนเองดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจ และผ่านเกณฑ์ระดับ 3 ทุกคน ในบางครั้งจะมี นักเรียนบางคนยังไหว้ไม่ถูกต้อง แต่จะพบนานๆ ครั้ง ซึ่งสามารถพัฒนาได้โดยให้เด็กปฏิบัติ เป็นประจำและต่อเนื่องโดยคณะครูช่วยดูแล แนะนำอยู่เสมอ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการนิเทศ พบว่า นักเรียนสามารถไหว้พระ และบุคคลต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมถูก กาลเทศะ และเกิดความเคยชินในที่สุด ส่วนการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์และการกราบศพ นั้น นักเรียนสามารถทำได้ถูกต้องตามขั้นตอน ตามโอกาสอันควร เป็นตัวอย่างแก่เพื่อน นักเรียนและชุมชนได้

สรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มวิจัยในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2549- กุมภาพันธ์ 2550 รวมระยะเวลา 4 เดือน โดยใช้เครื่องมือได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบ นิเทศ เพื่อการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ นักเรียน กลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาดตนเองดีขึ้นโดยลำดับ เนื่องจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 วงรอบ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ของผู้มีส่วนได้เสีย มาพัฒนาทั้งระบบ และการนิเทศภายใน จนทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการแต่งกาย ด้านความสะอาด และด้านการแสดงความเคารพ ดี ขึ้นโดยลำดับ และทำให้การวิจัยครั้งนี้ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

อภิปรายผล

การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอน การวางแผน (Planning) ขั้นตอนการปฏิบัติการ (Action) ขั้นตอนการสังเกต (Observation) ขั้นตอนการ สะท้อนผล (Reflection) ในการปฏิบัติการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน 3 ด้าน คือ ด้านการรักษาความสะอาด ด้านการแต่งกายและการแสดงความเคารพตามแบบ

มารยาทไทย โดยใช้กลยุทธ์การประชุมกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ซึ่งเป็น การระดมความคิด สติปัญญา ของผู้มีส่วนได้เสียต่อการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียน มาร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ วิธีการ และดำเนินโครงการทั้งระบบ ผลจากการประชุมทำให้ได้โครงการ มาใช้ในการพัฒนา 3 โครงการ คือ โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และโครงการพ่อแม่คนที่ 2 ซึ่งแต่ละโครงการ ประกอบด้วยกิจกรรมอย่างหลากหลายที่มาจากความคิดของผู้เข้าประชุมทั้งสิ้น หลังจากนั้นได้นำโครงการสู่การปฏิบัติ โดยมีกลยุทธ์การนิเทศภายในคอยกำกับ ติดตาม แนะนำ ช่วยเหลือ ผู้รับผิดชอบโครงการให้สามารถดำเนินการ ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ การดำเนินงาน การเสริมสร้างวินัยนักเรียนครั้งนี้ได้ดำเนินการ 2 วนรอบ ซึ่งผลการดำเนินการแต่ละวนรอบ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานในวนรอบที่ 1

ด้านการแต่งกาย ด้านการรักษาความสะอาด ด้านการทำความเคารพ นักเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการดำเนินงานด้านเสริมสร้างวินัยนักเรียนมีจำนวน 30 คน หลังจากจัด กิจกรรมการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองแล้วพบว่า มีนักเรียนจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ที่สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีพฤติกรรมด้านการแต่งกาย ด้านการรักษาความ สะอาด ด้านการทำความเคารพ ผ่านเกณฑ์ระดับ 3 แต่อย่างไรก็ตามยังมีนักเรียน กลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ซึ่งนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 คน ไม่ผ่าน เกณฑ์เป็นเด็กคนเดียวกันที่ยังไม่สามารถพัฒนาพฤติกรรมของตนเองให้เป็นผู้มีวินัยด้านการ แต่งกาย ด้านการรักษาความสะอาด ด้านการทำความเคารพ โดยพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ดังกล่าวมีปัญหาในเรื่องฐานะความยากจนของผู้ปกครอง ที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง กัน ผู้ปกครองทำงานต่างจังหวัด อาศัยที่สาธารณชน อาศัยที่ผู้อ่อนปลุกที่พักอาศัยจึงทำให้เด็ก ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร

จากผลการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในวนรอบที่ 1 ใช้ระยะเวลา ในการดำเนินงาน ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2549 – มกราคม 2550 โดยใช้กลยุทธ์การประชุม กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ซึ่งเป็นการประชุมระดมความคิดสติปัญญา และพลังสร้างสรรค์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างการวิจัย นักเรียน ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ วิธีการ และการประเมินผลการดำเนินงานทั้งระบบ ในการ ประชุมทำให้ได้โครงการจำนวน 3 โครงการ คือ โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและ โครงการพ่อแม่คนที่ 2 ซึ่งแต่ละโครงการ

ประกอบด้วยกิจกรรมอย่างหลากหลายที่ได้มาจากความคิดของผู้ร่วมประชุม จากนั้นโรงเรียนได้นำโครงการทั้ง 3 โครงการมาดำเนินการสู่การปฏิบัติ โดยมีกลยุทธ์การนิเทศภายในคอยกำกับ ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ แนะนำ เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จ เมื่อสิ้นสุดวงรอบที่ 1 พบว่า จากนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 30 คน มีนักเรียนที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงดีขึ้นด้านการแต่งกายจำนวน 24 คน ด้านการรักษาความสะอาดจำนวน 24 คน และด้านการแสดงความคิดเห็นจำนวน 24 คน จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์จากผู้มีส่วนได้เสีย สามารถมีผลต่อการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้ดีขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 20-21) ที่พบว่า การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการ โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่ต้องเอาใจใส่ดูแล ตระหนักต่อบทบาทหน้าที่และมีความเข้าใจอันดีในการแก้ปัญหา จึงจะสำเร็จด้วยความราบรื่นและสอดคล้องกับ ไพโรจน์ จันทร์ขอนแก่น (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า การนำกลยุทธ์หรือกิจกรรมที่หลากหลายมาพัฒนาวินัยนักเรียนและให้เวลาเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม มีการกำกับ ติดตามนิเทศ การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจะสามารถพัฒนาวินัยนักเรียนให้ดีขึ้นได้ และสอดคล้องกับ จ้างง เต๋อชัยภูมิ (2547 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนจะประสบผลสำเร็จ ถ้าโรงเรียนมีแผน นโยบายที่ชัดเจน บุคลากรตระหนักในปัญหาและทำตนเป็นแบบอย่าง จัดกิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาวินัยนักเรียนและกระตุ้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง

จึงสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมด้านการรักษาความสะอาดและการแสดงความคิดเห็น เมื่อได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมและวิธีการที่หลากหลายจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย จากการประชุมปรึกษาหารือ หลังเสร็จสิ้นในรอบที่ 1 ปรากฏว่าโครงการทั้ง 3 โครงการ ได้รับความร่วมมือจากนักเรียน ครูทั้งโรงเรียนได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนได้ดีขึ้น ได้รับคำชมเชยจากชุมชน และผู้ปกครอง ครู ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันประสานความร่วมมือมีการแก้ปัญหานักเรียนร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพ่อแม่ที่ 2 แต่การที่ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนและกลุ่มเป้าหมายทำให้นักเรียนมีความอายในฐานะของตนเอง แต่ครูก็ให้คำปรึกษาแนะนำ ทำให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างต่อเนื่อง จริงจังใกล้ชิด โดยมีครูและผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี นักเรียนจะซึมซับพฤติกรรม นำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ผ่านเกณฑ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีการประชุมปรึกษาหารือมีมติให้จัดทุนการศึกษา ชุดลูกเสือ ชุดนักเรียน ชุดพื้นเมือง ชุดกีฬา แต่กลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 คน ปรากฏว่าได้รับความอนุเคราะห์ทุนการศึกษา

ชุดนักเรียน ชุดพื้นเมือง ชุดกีฬา เข็มขัด หมวก ถุงเท้า รองเท้า ทั้ง 6 คน นักเรียน
กลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 คน ต้องเข้าสู่การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ต่อไป

ผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2

การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกาย ด้านการรักษา
ความสะอาดและการแสดงความเคารพในวงรอบที่ 2 โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดให้
ดำเนินการพัฒนาตามโครงการเดิมทั้ง 3 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมและพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และโครงการพ่อแม่คนที่ 2
เน้นความเข้มข้นของความรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนและการนิเทศภายใน เพิ่มขึ้นกับ
นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ยังมีปัญหาด้านพฤติกรรมกรรมการแต่งกายจำนวน 6 คน การรักษาความ
สะอาด จำนวน 6 คน และการแสดงความเคารพ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน จากข้อมูล
ที่ได้รับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในรอบที่ 1 เป็นนักเรียนคนเดียวกันที่ไม่ผ่านทั้งสามกลุ่ม
จึงมอบหมายให้คณะครูดูแลนักเรียนใกล้ชิด พบผู้ปกครอง ขอความร่วมมือในการพัฒนาและ
ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่นักเรียน โดยครูและผู้ปกครองร่วมมือกันทำเป็นแบบอย่าง

ผลการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน แต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

ด้านการแต่งกาย ด้านรักษาความสะอาด ด้านการทำความเคารพ พบว่า
นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน มีการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านการแต่ง
กายด้านการรักษาความสะอาด ด้านการทำความเคารพได้ดีขึ้น ผ่านเกณฑ์ระดับ 3 จำนวน 6
คน ซึ่งในรอบแรก นักเรียนมีปัญหาด้านการแต่งกาย ด้านการรักษาความสะอาด ด้านการท
ความเคารพ เพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีฐานะทางบ้านยากจน มีชุดนักเรียน ชุดพื้นเมือง
ชุดกีฬา ชุดลูกเสือ อย่างละ 1 ชุด และยังขาดการเอาใจใส่จากผู้ปกครอง กลุ่มเป้าหมายเมื่อ
ได้รับทุนการศึกษา ชุดนักเรียน ชุดลูกเสือ ชุดพื้นเมือง ชุดกีฬา ทำให้นักเรียนพัฒนาการมี
วินัยด้านการแต่งกายด้านการรักษาความสะอาด ด้านการทำความเคารพดีขึ้น

จากผลการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในวงรอบที่ 1 พบว่า ยังคงมี
นักเรียนที่จะต้องปรับปรุงพฤติกรรมด้านการแต่งกาย 6 คน ด้านการรักษาความสะอาด 6 คน
และด้านการแสดงความเคารพ 6 คน นั้น จากข้อมูลจะเป็นนักเรียนคนเดียวกันที่ไม่ผ่านเกณฑ์
ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาสาเหตุ และแนวทางการพัฒนา
ในวงรอบที่ 2 โดยเน้นกิจกรรมการนิเทศภายในมากขึ้น จากกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน พบ
สาเหตุที่สำคัญคือ ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ดูแลเด็กเท่าที่ควร เพราะต้องไปทำมาหากินที่ต่างถิ่น
ทิ้งเด็กให้อยู่ในความดูแลของปู่ ย่า ตา ยาย ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ฐานะยากจน พ่อแม่

แยกหากัน จากข้อมูลเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการขาดวินัยของนักเรียนเพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่การดูแลอบรมนิสัย ใจคอ และพฤติกรรมเด็ก ดังที่พีรพงษ์ โลหะมาศ (2548 : บทคัดย่อ) การใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ที่ประชุมกำหนดให้มีโครงการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน โดยการนำโครงการสู่การปฏิบัติจริง โดยมีกลยุทธ์การนิเทศภายในช่วยกำกับดูแลให้เกิดความสำเร็จ ภายใต้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการสอดคล้องกับ ประทีป ทับอืดตานนท์ (2538 : 76-78) ได้ศึกษาพบว่า สาเหตุแห่งการกระทำผิดของนักเรียนซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนเกิดจากสาเหตุทางครอบครัว เพราะบ้านและครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการสร้างนิสัยและบุคลิกจากครอบครัว หากครอบครัวที่ผิดปกติทางสังคมเป็นครอบครัวแตกแยก อาจทำให้เกิดขาดวินัยในที่สุด จึงเป็นภาระสำคัญที่จะดูแลเด็กเหล่านี้เป็นพิเศษเพื่อป้องกันมิให้เด็กกระทำผิดวินัยอีกและสอดคล้องกับประหยัด คีลัน (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบแนวทางแก้ไขพฤติกรรมผิดระเบียบของนักเรียน คือ แจ้งแนวปฏิบัติของโรงเรียนให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ รวมทั้งครูผู้สอนในรายวิชา ให้สามารถว่ากล่าวตักเตือนและชี้แนะเวลาเรียนอย่างจริงจัง จะช่วยพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

จากการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนครั้งนี้พบว่า มีปัจจัยในโรงเรียนที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา คือ ปัจจัยเงื่อนไขด้านเวลาซึ่งจะต้องมีระยะเวลาเพียงพอต่อการพัฒนา ดังคำกล่าวของ พูลศักดิ์ นาสเสน (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า ขนาดของโรงเรียนและจำนวนบุคลากรในโรงเรียน มีผลต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียนจะให้ได้ผลนั้นครูทุกคนควรมีความตระหนักและมีความรับผิดชอบโดยการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ดูแลเอาใจใส่ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งของสังคมต่อไป และคำกล่าวของพิสมัย ทินเด (2545 : บทคัดย่อ) ที่ว่าวิธีการสร้างวินัยในตนเองเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเวลา อันเป็นผลของการฝึกหัด การสอนต้องค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาครั้งนี้ได้ปฏิบัติกิจกรรมซ้ำๆ จนเกิดความเคยชิน เป็นเวลานาน จนสามารถพัฒนาตนเองดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจ นอกจากนั้น การเสริมแรงโดยการให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีวินัยในตนเองดีเด่น ทำให้นักเรียนมีกำลังใจ และอยากประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม อีกทั้งช่วยกระตุ้นให้นักเรียนคนอื่นอยากปฏิบัติตามอีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามที่ โบรเดน และคนอื่นๆ (Broden and Other. 1985 : 85 อ้างอิงมาจาก ชิตติมา จักรเพชร (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า การใช้แรงเสริมทางสังคม เช่น การยกย่อง

ชมเชย สามารถปรับพฤติกรรมกรรมมีวินัยของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ นอกจากนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวินัย อีกเรื่องหนึ่งก็คือ ความสามารถในการรับรู้ของแต่ละคน จะเห็นได้ว่า จำนวนนักเรียนที่สามารถปฏิบัติตนมีทั้งผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์แต่ละวงรอบมีจำนวนไม่เท่ากัน และยังมีนักเรียนอีก 2 คน ที่ยังต้องปรับปรุงพฤติกรรมในวงรอบต่อไปนั้น เป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเองของ เพคและฮาวิกเอชฮอร์ส (Peck and Havighurt) สุรพงษ์ ชูเดช. 2542 : 23-25) ที่ว่าการควบคุมอีโก้ (Ego Control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก้ (Super Ego Control) ร่วมกันช่วยให้คนเกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่น ได้อย่างสมเหตุสมผล พลังของอีโก้ และซูเปอร์อีโก้ของแต่ละคนไม่เท่ากัน เนื่องจากได้รับความรู้จาก จริยศึกษา ทำให้คนเรียนรู้ผลการกระทำของตนเองไม่เท่ากัน ซึ่งส่งผลไปสู่การแสดงพฤติกรรมความมีวินัยของแต่ละคนไม่เท่ากันตามไปด้วย ซึ่งโรงเรียนเทศบาล 4 วัดใต้โพธิ์คำ เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ที่มีครูครบชั้น ครูพิเศษ เพียงพอต่อการควบคุมดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง จึงสามารถดูแลสนับสนุนการดำเนินงานนอกเวลาราชการร่วมกับผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี มีความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 วิทยาการการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นผู้มีความสำคัญ จะต้องผ่านการอบรมและเข้าใจกระบวนการประชุมแบบ AIC อย่างถูกต้องดำเนินการตามกระบวนการจึงจะสามารถควบคุมการประชุมและดึงศักยภาพของผู้เข้าร่วมประชุมให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเต็มที่แสดงออกอย่างสร้างสรรค์โดยไม่ถูกรอบงำจากบุคคลอื่น

1.2 การนำกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ไปใช้ จะต้องให้ความสำคัญตั้งแต่กระบวนการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนที่เป็นจริง เพื่อให้เข้าใจบริบทของโรงเรียนและชุมชนมากที่สุดความคุ้นเคยของผู้ที่มีส่วนได้เสียหรือผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ต้องกล้าแสดงความคิดเห็นมีความเป็นผู้นำทางความคิด ได้อย่างเต็มที่ทุกขั้นตอน

1.3 การดำเนินการประชุมปฏิบัติการผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์จะต้องเรียงลำดับตามกระบวนการและจะข้ามขั้นตอนไม่ได้เนื้อหาที่ได้จากการประชุมต้องเป็นจริงมีความต่อเนื่อง

1.4 การดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียน มีการดำเนินการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการมีการทำงานเป็นระบบ ตลอดจนการนิเทศกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และที่สำคัญมีการประสานกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่บ้านและโรงเรียน

1.5 พฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียนเป็นพฤติกรรมที่ต้องได้รับการปลูกฝังอบรมและสร้างเสริมตั้งแต่ปฐมวัย เพราะเด็กเล็ก จะเชื่อฟังครูและผู้ปกครองจึงง่ายต่อการควบคุมการเสริมสร้างวินัย เมื่อเด็กมีระเบียบวินัยตั้งแต่ยังเล็กและได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เด็กก็จะเกิดพฤติกรรมวินัยในตนเองโดยอัตโนมัติ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรนำกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ไปใช้ในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในด้านอื่นๆ เช่น ความรักในสถาบัน ความเสียสละ ความประหยัด

2.2 ควรนำกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ไปใช้ในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนใช้ดำเนินงานด้านอื่นๆ ของโรงเรียน เช่น การพัฒนางานอาคารสถานที่ การพัฒนางานธุรการการเงินพัสดุ เป็นต้น

2.3 การติดตามผลเมื่อสิ้นสุดการศึกษาค้นคว้าเพื่อติดตามถึงการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการรักษาความสะอาดและการแสดงความเคารพของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้จัดทำแผนพัฒนาที่ยั่งยืน